

Rapporter

31. symposiet til ICTM:s studiegruppe i etnokoreologi, 12.-18. juli 2021, Klaipeda, Litauen

Siri Mæland

12.–18. juli 2021 ble det 31. symposiet til etnokoreologi-studiegruppa gjennomført som en hybridløsning. Det vil si at konferansen foregikk både fysisk i Litauen og digitalt på Zoom. The Study Group on Ethnochoreology er ICTMs største tverrfaglige studiegruppe med over 200 medlemmer fra

54 land. I ICTMs studiegruppe møtes verdens fremste danseforskere innenfor tradisjonsdans, og disse har en sterk interesse for praksis. Derfor samler studiegruppemøtene også sentrale folkedanspedagoger og -formidlere og studenter. Her dannes et internasjonalt nettverk, og symposiet er en god arena for diskusjon, idéutveksling, og dans. Symposiet gjennomføres annethvert år. Alle er ventet å delta hele uka, høre på hverandre og diskutere. Det er ingen parallelle sesjoner.

Årets to tema var dans og økonomi, og dans og tradering (transmission). Se programmet her: <http://ictmusic.org/group/ictm-study-group-ethno-choreology/post/2021-symposium-klaipeda-31st>. Dette var to tema som førte til mange spennende innlegg og diskusjoner. For eksempel under temaet dans og økonomi ble forholdet mellom arbeid som «ork» og arbeid som «glede», og ulik grad av dans som byttehandel og for penger i ulike tradisjonsmiljø. Fra Færøyene ble det reist eksempel på at tradisjonsdansen (færøydansen) ikke bør inn i skolen og traderes for enhver pris, mens fra Hellas fikk vi gode eksempler på tradering i tradisjonsmiljø, i dagens flyktningeleire og hvordan den Ungarske «Tanzhouse»-modellen har gitt inspirasjon til kurs og samværsdans av Gresk tradisjonsdans i parker og åpne plasser i Athen.

Fra Norge var vi seks deltakere, tre fra NTNU og tre fra Norsk senter for folkemusikk og folkedans (Sff): Gediminas Karoblis, Anne Fiskvik og Egil Bakka (NTNU), Magni Røsvold, Ulf-Arne Johannessen og undertegnede Siri Mæland (Sff). Vi fem sistnevnte deltok digitalt og holdt en digital rundeborddiskusjon der andre deltakere ble invitert til å delta. Innleggene våre handlet om diskusjoner i folkedansbevegelsen knyttet til uskrevne regler som finnes for god tradisjonsdans, og da spesielt stil og estetikk knyttet til utøvelsen av halling. Det ble tatt utgangspunkt i diskusjoner om dømming av halling på kappleik, tradisjonsdans-videoklipp fra arkivet, forskning, og hvordan det i Bygda dansar-prosjekter må foretas stilistiske og estetiske valg i undervisningen.¹ Innleggene vekket stor nysgjerrighet blant de andre deltakerne spesielt omkring kappleiken som fenomen i Norge, og dilemmaene knyttet til tradering når noen aktivt endrer tradisjonen, eller har sterke meninger om «de rette» bevegelsene.

1. Se prosjektets hjemmeside: <https://www.bygdadansar.no/>

Symposiet skulle egentlig ha blitt gjennomført i 2020, men ble utsatt til i år 2021. Som vi nå vet hadde koronaen enda ikke sluppet taket sommeren 2021, og derfor var det bare 18 deltakere som deltok fysisk i Litauen, mens de andre 55 deltakerne deltok i nettmøte. Dette ble en utfordrende løsning. Vi fikk til lite kontakt mellom gruppene – de fysiske deltakerne som var i mindretall satt egentlig og så på et nettmøte en hel uke, og det ble vanskelig for dem å bli med på diskusjonene. De som var digitale deltakere opplevde også situasjonen som krevende, men var mere delaktige i diskusjonen og *Breakoutrooms* fungerte ypperlig i pausene for mer uformelle diskusjoner i små grupper. Alle gleder seg nå til å delta fysisk på symposiet i Slovenia som blir gjennomført allerede til neste år 29. juli – 5. august 2022.

Årsmøte: Under symposiet hadde studiegruppa årsmøte. Det formelle årsmøtet ble gjennomført digitalt i fjor i tidspunktet for når konferansen var planlagt. Da var det valg av nestleder, og undertegnede Siri Mæland var bæret av å bli valgt som nestleder for fire år i studiegruppa. Årets årsmøte var et ekstraordinært møte for å informere om aktiviteten som skjer i studiegruppa, men ble i stor grad preget av ICTMs årsmøte noen uker senere og avstemmingen om ICTM skulle gå inn for et navneskifte der dansen blir inkludert. Se saken om ICTMs navnediskusjon.

ICTMs navneskiftediskusjon og avstemming - Inkludere dans og skifte fra tradisjonsmusikk til musikktradisjoner?

Siri Mæland

Som nestleder i ICTMs studiegruppe for etnokoreologi ble navneskifte-avstemmingen og diskusjonen i hovedorganisasjonen vår svært arbeidsom og nervepirrende. Organisasjonen vår ble stiftet av danseforskere, og danseforskning har alltid vært en viktig del av organisasjonen. Det var derfor mange som mente at det var på tide med et navneskifte for at dansefeltet også skulle bli inkludert i selve navnet. Se saken s 7-9 i Aprilutgaven 2021 i *Bulletin*: <http://ictmusic.org/sites/default/files/documents/bulletins/146->

ICTM-Bulletin-Apr-2021-better.pdf. I studiegruppa för etnokoreologi ble det oppdaget allerede før avstemmingen på det digitale årsmøtet 24. juli 2021 at valgsystemet ville gjøre det svært krevende å få gjennom en navneendring – og derfor ble det mange diskusjoner om vi kunne klare å stemme taktisk. Det viste seg at våre mistanker ble bekreftet. Selv om tre-fjerdedeler av deltakerne på ICTMs årsmøte stemte for et navneskifte, ble likevel det gamle navnet stående. Dette skjedde fordi styret hadde lagt opp til at medlemmene kunne stemme for navneskifte på to navn. Medlemmene kunne stemme mellom International Council for Traditional Music and Dance og International Council for Music and Dance Traditions. Ingen av disse to oppnådde tre-fjerdedels flertall, og International Council for Traditional Music ble stående selv om under en fjerdedel stemte på å beholde navnet i første avstemmingsrunde. På det digitale årsmøtet ble *Chatten* overstrømmet av skuffede medlemmer av studiegruppa i Etnokoreologi som mente at måten stemmeavgivningen foregikk på slo beina av navneendringen. Den påtroppende nye lederen i ICTM, Svanibor Pettan, lovt at saken ikke var avgjort, og at det ville bli satt ned et utvalg for å sørge for at navnediskusjonen ble tatt opp igjen på neste årsmøte i organisasjonen.

North Atlantic Fiddle Convention 2021, 23–26 juni, University of Limerick, Irland.

Karin Larsson Eriksson

North Atlantic Fiddle Convention – eller Nafco – arrangerades 2021 av University of Limerick. Som så mange andra konferenser och seminarier de senaste åren, var den egentligen tänkt att genomföras redan 2020 på plats i Limerick, men sköts upp och gavs till sist online. Grundkonceptet för Nafco har sedan starten 2001 varit en kombination av konferens, workshops och konserter, en tredelning som även onlineversionen försökte bibehålla. Utöver konferensdelen, som den här rapporten kommer fokusera på, gavs även lunch- och kvällskonserter och workshops med begränsat antal deltagare via Zoom.

Konferensen ges på olika ställen vid varje tillfälle, men har sin hemvist vid Elphinstone Institute, University of Aberdeen. I fokus på Nafco är fiolmusik från områdena runt Atlanten. I praktiken innebar detta 2021 dock ett starkt fokus på framförallt forskning om traditionell musik från brittiska öarna, USA och Kanada. I de senare fallen dessutom i princip enbart forskning på musiktraditioner med rötter till de brittiska öarna. Därutöver fanns några presentationer som behandlade andra områden inom det geografiska området, däribland keynoteföredraget ”We hear what we know” av Sven Ahlbäck som bland annat diskuterade svensk folkmusik, metrisk struktur och tonalitet. I några presentationer diskuterades också dans, även om dessa enbart utgjorde en mindre del av bidragen.

Presentationerna var indelade i tematiska sessioner vars titlar skvallrar om att även studier av något som kan verka som ett snävt forskningsområde – fiolmusik runt Atlanten – knyter an till flera av de frågor som också är aktuella inom såväl musiketnologisk som humanistisk forskning i stort. Så som: genusperspektiv, relationen lokalt–globalt, frågor om traditioner och kulturarv, konstnärliga perspektiv, globalisering och estetik. Mer specifikt för Nafco, vilket jag tycker jag mer sällan stöter på i andra sammanhang, var dessutom sessioner med forskning om specifika regioner och platser, dessutom en hel session enbart vikt till skotska fioltraditioner.

Av särskilt intresse ur ett svenskt perspektiv var sessionen ”National melodies, global harmony? Identity, agency, and youth cultural production at Ethno-world camp” med presentationer från forskningsprojektet Ethno research som utforskar det internationella ungdomsmusiklägret Ethno (för mer information om detta projekt, se www.ethnoresearch.org/). Projektet genomförs av personer från flera olika länder, såsom Storbritannien, Kanada, Kroatien, Portugal och Sverige. Även närvaron av konstnärlig forskning var märkbar om inte omfattande. Detta gällde särskilt sessionen ”Musical experience” i vilken bland annat frågor om konstnärligt utforskande ihop med andra musiker samt konsertverksamhet under Covid-19 diskuterades.

För mig var Nafco ett kärt återseende efter många års frånvaro. Då – första halvan av 2000-talet – reagerade jag på att en hel del av den forskning som presenterades ofta var fallstudier av specifika spelmän, låtar och/eller

mindre geografiska områden. Detta fanns fortfarande representerat vid 2021 års konferens, men i betydligt mindre utsträckning och med ett betydligt starkare inslag av de teoretiska perspektiv som också genomsyrar musiketnologisk och humanistisk forskning i stort. Istället speglades ett forskningsområde som både lyckas presentera detaljer och i de allra flesta fall sätta in dem i vidare perspektiv relevanta även för den som inte exakt känner till just den spelmannen eller just den repertoaren. Samtidigt saknades de fortlöpande diskussionerna under sessionerna och i pauserna som i vanliga fall kännetecknar goda konferenser; en baksida som nog många fler än jag upplevt när konferenserna digitaliserats.

Avslutningsvis vill jag dock också påpeka att jag upplevde en tydlig uppdelning mellan forskare aktiva på brittiska öarna, i USA och i Kanada och forskare från andra områden. I sin enkelhet illustrerat av att många presenterare verkade ta förgivet att det i auditoriet fanns en delad kunskap om specifika irländska eller skotska fioltraditioner och -repertoarer. För mig försvårade det ibland förståelsen av det som diskuterades markant. Samtidigt kan jag inte låta bli att tänka att detta kanske delvis möjliggjordes av den nästan totala frånvaron av forskare från andra områden runt Atlanten. I relation till sammansättningen av deltagare vid de inledande Nafco-mötena under 2000-talets första år, var frånvaron av exempelvis forskare från de skandinaviska länderna vid Nafco 2021 iögonfallande.

Ungt Forskerforum for Folkemusikk og Dans (UFFD)

Isa Holmgren

Medlem i styret och projektledare UFFD 2022

Ungt Forskerforum for Folkemusikk og Dans (UFFD) har som mål att bli ett nationellt forskarforum för masterstudenter inom folkmusik och dans i Norge. Vi i UFFD vill bygga en miljö för unga forskare i folkmusikfältet som kan inspirera och utveckla de olika masterprojekten samt skapa möjligheter för teoretiska och konstnärliga forskningssamarbeten, institutioner och discipliner emellan. Under forumet kan deltagare som går en master-

utbildning presentera sina masterprojekt och även ta del av presentationer av examinerade masterprojekt samt projekt på doktorandnivå. Detta för att ge studenter, men även andra deltagare, en möjlighet att blicka framåt och inspireras såväl konstnärligt som akademiskt.

UFFD har arrangerat forskarforum sedan 2019 då forumet ägde rum på Nationalbiblioteket i Oslo. Årets forum, i april 2021, genomfördes digitalt på grund av den sociala nedstängningen. Att hålla ett forskarforum digitalt i en tid då mångas arbete redan genomförs via videomöten är naturligtvis en utmaning och vi beslutade därför att förkorta programmet till en halvdag. Detta medförde att det fanns plats för färre punkter i programmet som i år bestod av presentationer av pågående masterprojekt, samtal om UFFD:s roll och deltagarnas förväntningar på årets och framtida forskarforum samt en presentation om Musikk og tradisjon med Karin Eriksson. Samtidigt som en digital träff inte kan ersätta ett fysiskt forum så finns det även fördelar, årets forum var på ett sätt mer tillgängligt då det till exempel inte innebar resor för deltagarna. Det blev emellertid svårare att stämna av intresset hos nya masterstudenter som vill bli aktiva i arbetet med UFFD. Då forumet uppstod utifrån ett behov och initiativ från studenterna inom fältet är det viktigt för oss i UFFD att bevara den drivkraften. Desto fler studenter från olika institutioner och utbildningar inom folkmusik vi får med i arbetet med UFFD, desto lättare når vi förhoppningsvis ut till nya studenter på de olika masterprogrammen.

Ett återkommande tema under diskussionen på årets digitala träff var värdet i att få träffa andra studenter, utövare och forskare inom sitt fält, särskilt under en tid av social nedstängning. Masterstudenter som även under vanliga omständigheter kan uppleva ett visst mått av ensamhet i sin process kan genom initiativ som UFFD, dela med sig av sitt arbete med andra studenter som befinner sig i en liknande process. Att under varje forumträff återkoppla till diskussionsfrågorna om UFFD:s roll och vad deltagarna har för förväntningar på forumet är ett sätt att stämna av så att arbetet med forumet verkligen är förankrat bland deltagarna. Det utgör i sig en möjlighet att lära känna varandra och bidrar till att utveckla kommande träffar.

Möjligheten att få feedback på sitt arbete av en grupp som är väl insatt i ens arbetsområde lyftes också fram under diskussionen. I synnerhet då

man som student inom folkmusik ofta är i minoritet på sitt lärosäte. Att forumet är öppet för andra deltagare gör att masterstudenter kan presentera sina arbeten och knyta kontakter med forskare inom fältet. Det är viktigt att masterstudenter har ett sammanhang där det de gör har ett värde och där ett masterprojekt blir en del av en större forskningsmiljö.

Tack vare ett fantastiskt samarbete med Nationalbiblioteket och med hjälp av bidrag från CEMPE (Centre for Excellence in Music Performance Education) på Norges Musikkhøgskole i Oslo har vi planerat ett innehållsrikt program för det kommande UFFD forumet den 25–27 mars 2022. Vi i UFFD ser fram emot att mötas på plats för givande diskussioner och presentationer av såväl resurserna på Nationalbiblioteket som deltagarnas forskningsprojekt och arbeten.

Inför kommande års forum kan den som är intresserad ta del av information om UFFD:s verksamhet i Facebookgruppen “Ungt Forskerforum for Folkemusikk og Dans”.